

Asia: VN/25958/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi liikenneturvallisuusmaksusta annetun lain sekä liikennevakuutuslain muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Liikenneturvan lausunto: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi liikenneturvallisuusmaksusta annetun lain sekä liikennevakuutuslain muuttamiseksi

Liikenneturvallisuuden edistäminen on tärkeää

Turvallisuus on kansalaisten perusoikeus Tarve liikenneturvallisuustyölle ei ole Suomessa vähentynyt. Odotukset tieliikenteen turvallisuuden parantamiseksi ovat pikemminkin kasvaneet.

Sanna Marinin hallituksen ohjelman mukaan ”Liikenneturvallisuuden parantaminen otetaan uudelleen mukaan liikenteen ja liikennejärjestelmän kehittämiseen. Tavoitteena on vastata EU:n nollaskenaarioon.” Nollaskenaario, liikenneturvallisuuden nollavisio, on lähtökohta myös parlamentaarisesti valmistellussa 12-vuotisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa ja juuri julkaistussa liikenneturvallisuusstrategiassa sekä liikenneturvallisuuden periaatepäätöksessä.

Suomi onkin jo vuosia tavoitellut kärkipaikkaa maailmanlaajuisessa turvallisuusvertailussa, mutta tieliikenteen turvallisuudessa Suomen sijoitus Euroopassa on vasta sijalla 12. Liikenneturvallisuus on inhimillisesti tärkeää ja onnettomuuksien ennaltaehkäisy taloudellisesti hyvä sijoitus. Yhden liikennekuoleman laskennallinen hinta yhteiskunnalle on 2,56 miljoonaa euroa. Vuotuiset kustannukset liikenneonnettomuuksista Suomessa ovat noin 1,2 miljardia euroa. Läheisensä menettäneen perheen, ystävän, puolison tai vanhemman kannalta ihminen on tietysti korvaamaton. Tieliikenteessä menehtyi ennakkotiedon mukaan 223 ihmistä vuonna 2021.

Eduskunnan tahtotila on selvä

Kun liikenneturvallisuusmaksua koskeva laki hyväksyttiin vuonna 2016, eduskunta antoi kaksi lausumaa, joissa se korosti, ettei uusi liikenneturvallisuusmaksujärjestelmä saa vaarantaa Liikenneturvan, onnettomuustutkinnan ja Ahvenanmaalla tehtävän liikenneturvallisuustyön jatkuvuutta ja riippumattomuutta. Eduskunta oletti rahoituksen tason säilyvän muutoksen jälkeen vähintäänkin ennallaan.

Liikennevakuutuslain muutoksen seurauksena liikennevakuutusmaksutulo on pienentynyt ja sen seurauksena ennaltaehkäisevän liikenneturvallisuustyön rahoitusta on jouduttu viime aikoina arvioimaan ja paikkaamaan vuosi kerrallaan. Vuonna 2021 talousarviossa liikenneturvallisuustyön rahoitusta leikattiin 11 prosentilla. Jos rahoitusvaje muodostuisi pidempiaikaiseksi, heikentäisi se liikenneturvallisuustyötä olennaisesti ja vähentäisi muun muassa Liikenneturvan eri puolilla maata tehtävää liikennekasvatusta, koulutusta ja viestintää sekä kuntien liikenneturvallisuustyötä.

Siksi eduskunnan valtionvarainvaliokunta kiinnitti aiheeseen huomiota toistamiseen vuosien 2021 ja 2022 talousarviomietinnöissään, joista jälkimmäisessä todettiin että ”...toiminnan rahoituspohja tulee turvata pitkäjänteisesti kestäväällä tavalla ja varmistaa sen riittävyys vuoden 2022 talousarvioesityksessä. Valiokunta katsoo, että rahoituksen taso on syytä turvata vuoden 2020 tasolla, jotta liikenneturvallisuustyössä voidaan jatkossakin varmistaa myös alueellinen kattavuus. Valiokunta pitää välttämättömänä, että Liikenneturvan, Liikennevakuutuskeskuksen ja Ahvenanmaan maakunnan hallituksen liikenneturvallisuustyön jatkuvuus kokonaisuutena varmistetaan.”

Ennaltaehkäisevä liikenneturvallisuustyö palvelee kaikkia suomalaisia

Liikenneturvalle on määrätty laissa tehtävä edistää tieliikenteen turvallisuutta tiedotuksen, valistuksen ja koulutuksen keinoin sekä omaa toimintaa palvelevalla tutkimuksella. Liikenneturva saa toimintansa rahoittamiseksi valtionavustusta, joka perustuu liikennevakuutuksista kerättyyn liikenneturvallisuusmaksuun. Valtionapuviranomaisena ja maksun kerääjänä toimii Traficom. Liikenneturvan tehtävä on valistaa kaikkia tielläliikkuja kulkupelistä riippumatta ja vauvasta vaariin. Myös Onnettomuustietoinstituutin tehtävät ovat lakisäätteisiä.

Liikennevakuutukseen sidottu turvallisuusmaksu kohdentuu moottoriliikenteeseen, sillä kuljettajien rooli liikenneturvallisuudessa on merkittävä. Turvallisuustyö ei kuitenkaan kohdistu vain vakuutuksenottajiin, vaan kaikkiin liikenteen kulkijoihin, parantaen myös kävelijöiden ja pyöräilijöiden turvallisuutta. Turvallisuus ja turvallisuuden tunne ovat myös merkittäviä tekijöitä kestävien liikkumismuotojen kasvamisen mahdollistajina. Ennaltaehkäisevän liikenneturvallisuustyön

rahoituksen korjaaminen edistää myös Suomen kansallisia tavoitteita lisätä kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuutta.

Lisää rahoitusta ja vakautta liikenneturvallisuustyöhön

Nykymuodossa Liikenneturvallisuusmaksun osuus maksutulosta on yksi prosentti. Vaikka ennaltaehkäisevän liikenneturvallisuustyön budjettia on korjattu viimeisen viiden vuoden aikana toistuvasti sekä liikenne- ja viestintäministeriön että eduskunnan taholta, on rahoitustaso kuitenkin jäänyt jälkeen yleisestä kustannusten noususta.

Nyt lausunnolla oleva hallituksen esitys korjaa tilannetta esittämällä prosenttiosuuden nostoa 1 prosentista 1,3 prosenttiin. Liikenneturva pitää korjausliikettä tarpeellisena ja yhteiskunnan kannalta inhimillisesti ja taloudellisesti oikeana ja kestäväenä ratkaisuna. Liikenneturva pitää lain ripeää voimaantuloa 1.1.2023 tärkeänä.

Muutos korjaa liikenneturvallisuustyön rahoituspohjan kestäväälle tasolle vähintään kuluvan kehyskauden osalta. Rahoituksen korjaaminen on tärkeää kansallisten turvallisuustavoitteiden saavuttamiseksi. Valtioneuvoston antaman liikenneturvallisuuden periaatepäätöksen yhteydessä toteutettava toimenpideohjelma antaa myös Liikenneturvalle lukuisia uusia tehtäviä liikenneturvallisuuden edistämiseksi. Jotta toimintaa voidaan toteuttaa täysmittaisesti, tarvitaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön esittämä pysyvä ja vakaa rahoitusratkaisu.

Liikenneturvallisuustyö Suomessa on järjestetty kustannustehokkaasti

Kuten esityksessä todetaan, eri maiden liikenneturvallisuustyössä käytetään erilaisia malleja ja organisaatorakenteita. Eri maiden panostuksia on vaikea vertailla. Esimerkiksi Norjassa työtä tekee vertailussa olleen Trygg Trafikkin lisäksi myös Norjan tiehallinto. Nykymuotoista Suomen tapaa organisoida liikenneturvallisuustyötä on tarkasteltu ja selvitetty toistuvasti asetettujen selvitysmiesten ja sekä viranomaisten toimesta ja paranneltu niiden muutosesitysten mukaan. Yksi näistä muutoksista oli, että rahoituksen toteuttaminen siirrettiin valtion budjettikäsittelyyn ja osaksi valtionapuprosessia. Menettelynä tämä parantaa rahoituksen läpinäkyvyyttä sekä toiminnan laadun tarkastusta jatkossakin.

Liikenneturvan osalta on syytä korostaa myös rooliamme keskusjärjestönä. Liikenneturva kokoaa yhteen 55 erilaista liikenneturvallisuustoimijaa ja on avoin uusille jäsenille. Yhteiseen

liikenneturvallisuuustyöhön Suomessa on helppo liittyä ja juuri laaja yhteistyö onkin kotimaisen liikenneturvallisuuustyön vahvuus. Liikenneturvallisuuusmaksun korotus luo hyvän perustan jatkuvalla, vaikuttavalla ja yhdessä tehdyllä liikenneturvallisuuustyölle.

Liikenneturva kiittää liikenne- ja viestintäministeriötä sekä sosiaali- ja terveysministeriötä ripeistä toimista rahoitukseen liittyvän epäkohdan korjaamiseksi ja näkee toimen merkittävänä panostuksena liikenneturvallisuuuteen.

Tieliikenteessä turvallisen liikkumisen kokemus kuuluu jokaiselle. Turvallinen liikenne lisää hyvinvointia ja siihen panostaminen on taloudellisesti järkevää.

LIKENNETURVA

Pasi Anteroine

Toimitusjohtaja

Anteroine Pasi
Liikenneturva - Pasi Anteroine